

GOOGLE FINDER IKKE ALT

Overfloden af digital information betyder, at kompetencen til at håndtere information bliver vigtigere. Men de fleste pædagogiske forskeres informationskompetencer ligger på Google-niveau – og det er for lavt.

* Fremtidens centrale færdigheder og kundskaber handler ikke alene om at kunne læse, skrive og regne. En fjerde basisfærdighed er kommet til: Den digitale kompetence til at navigere kompetent i den overflod af information, man finder på nettet. For nogle år siden anslog man, at der var over en milliard websider, og at dette tal voksede med mindst en million sider om dagen.

Den almindelige netsurfer modtager denne informations-eksplosion som et bidrag til sin daglige digitale livsform, hvor søgninger på World Wide Web i højere grad fører til overraskelser og forundring end til meningsfuld og nyttig information.

Anderledes forholder det sig for forskere, studerende og andre personer, der har behov for at søge, samle, strukturere og sammenenlige forskningsresultater på en præcis og målrettet måde. De har brug for at kunne mere end blot at kunne Google.

Spørgsmålet er, om de kan andet.

Asterisk har talt med to forskere fra DPU: Lektor Michael Søgaard Larsen fra Dansk Clearinghouse for Uddannelsesforskning og professor og leder af forskningsprogrammet om medier og IT i et læringsperspektiv Birgitte Holm Sørensen om, hvorfor de vurderer situationen som problematisk.

GOOGLING GIVER USIKKERHED

Michael Søgaard Larsen udgav i 2001 bogen "Er der noget på nettet", som er en undersøgelse af pædagogiske forskeres informationssøgning. Undersøgelsen – der omfattede 409 danske forskere fra 46 institutioner – viste, at 82 procent af forskerne vurderer deres internetkompetence til at være på et habit brugerniveau. Kun 7 procent mente, at de var eksperter, og 10 procent mente, de var på begynderniveau. Men når forskerne blev spurgt, om de bruger de internationale

"DER ER IKKE EN MORS SJÆL, DER KAN SKABE OVERBLIK OVER MÆNGDEN AF RELEVANT VIDEN."

informationssystemer, der er udviklet specielt med henblik på pædagogikfaget, så var svaret ikke opmuntrende. For eksempel havde 82 procent af forskerne ikke brugt CD-Bildung (i dag FIS-Bildung), der dækker tysk pædagogisk litteratur. Michael Søgaard Larsens undersøgelse viste, at der var et markant lavt kendskab til og udnyttelse af disse særlige digitale kvalitetssteder med relevante ressourcer.

"Jeg håber selvfølgelig, at tallene ser lidt bedre ud i dag. Uanset om det er tilfældet, så vil jeg gerne slå fast, at der ikke er noget i vejen med at Google. Det gør jeg også selv i mit arbejde for at få fat i den allernyeste forskning inden for et bestemt område. Men jeg gør det som et supplement til de søgninger, jeg ellers foretager på de søgesteder, portaler og databaser, hvor der er samlet kvalitetsinformation. Det vil for eksempel sige information, der har været igennem en bedømmelsesproces af kompetente forskere, før de havnede i anerkendte videnskabelige tidsskrifter", siger Michael Søgaard Larsen.

Men hvorfor skulle man som pædagogisk forsker søge andre steder. 54 procent af de pædagogiske forskere var i 2001 uenige i, at det var svært at finde noget relevant på nettet, mens 74 procent var enige i, at internetinformationen var af svingende kvalitet.

"Sagen er, at der ikke er noget lettere end at finde et eller andet om et eller andet, som man leder efter. Det er ikke problemet ved Googleriet. Problemet er at få en vis sikkerhed for, at du rent faktisk har fået et dækkende billede af det, som du søger efter. At du for eksempel får en vis sikkerhed for →

ikke at overse væsentlige forskningsresultater. Det er let nok at finde noget. Næsten om hvad som helst. Men har det, du finder, kvalitet, og har du fundet det hele? Hvis du skal skrive om et bestemt emne på højt niveau, så skal du dokumentere, at du ved, hvad der er skrevet af væsentlig forskning inden for feltet. Hvis du ikke kan finde forskningen på nettet og dokumentere, at det rent faktisk er den, du har fundet, så har du som forsker et problem,” vurderer Michael Søgaard Larsen.

BEKVEMMELIGHED SLÅR KVALITET

Professor og leder af forskningsprogrammet om medier og IT i et læringsperspektiv Birgitte Holm Sørensen siger:

”Vi benytter os alle af simple Google-søgninger, også selv om vi i virkeligheden har et behov, som tilsiger, at vi skal lave målrettede og avancerede søgninger. Vi har ganske enkelt et kompetenceefterslæb her. Det gælder ikke alene forskere, men også elever i skolen, deres lærere og videre til studerende og forskere. Konsekvensen er ikke alene, at vores fund er forbundet med stor usikkerhed. Spildtiden ved at søge er også enorm, fordi vi ikke er dygtige nok til at lave ordentlige søgninger.”

I bogen *Studerende, Google og biblioteker. En undersøgelse af 1694 studerendes brug af biblioteker og informationsressourcer* fortæller lektor Niels Ole Pors fra Danmarks Biblioteksskole os, at Google er den helt store konkurrent til kvalitetssikrede biblioteksressourcer. Google er næsten den eneste søgemaskine, der anvendes. Det er overraskende, hvor få studerende der anvender de mere formaliserede portaler og guidelines til studieformål.

Niels Ole Pors nævner to grunde til, at brugernes informationsadfærd er sådan. Den ene er, at et cost-benefit-princip gør sig gældende: Mennesker søger information på grund af nytte, mens omkostningen indtager andenpladsen. Den anden grund henviser til den mindste anstrengelses princip: Mennesker anvender først de informationer, det kræver mindst anstrengelse at få fat i. Ifølge Niels Ole Pors viser undersøgelser, at bekvemmeligheden vinder over kvalitetsvurderinger. Der skal højt motiverede brugere til at anvende informationskanaler, der anses for minde tilgængelige. En af grundene til, at vi foretrækker simple søgninger, er, at de mere avancerede søgninger ikke synes ulejligheden værd i forhold til den information, man får ud af det. Omvendt risikerer man med den simple søgeadfærd at gå glip af såkaldt kvalitetsinformation.

Men betyder det, at vi bevidst undgår kvalitetsinformation?

Michael Søgaard Larsen mener, det vil være en for voldsom konklusion at sige, at pædagogiske forskere bevidst undgår den såkaldte kvalitetsinformation.

”Det er også udtryk for, at det er besværligt og komplekst at finde frem til kvalitetsinformationerne. Forskningsresultater ligger dokumenteret alle mulige steder blandt alle mulige andre ting. Samtidig er der kommercielle interesser og forlag, der har sat sig på markedet for søgesystemer, der er relativt dyre at bruge og kræver forskellige kompetencer. Men når det er sagt, så påpeger Michael Søgaard Larsen også behovet for en øget informationskompetence.

FORSKERNES VURDERING AF EGEN INTERNETKOMPETENCE

Ekspert	Habil bruger	Bruger	Begynder
29	182	157	40
7%	44%	38%	10%

”Forskningsinformation vælter også frem. Der er ikke en mors sjæl, der kan skabe overblik over mængden af relevant viden. Men det er ikke et argument for at lade være med at forsøge at skabe sig et overblik. Derfor er behovet for højere informationskompetence til stede. Mit indtryk er, at tiden arbejder for systematisk at oparbejde en mere avanceret informationskompetence hos pædagogiske forskere. Kravet om større sammenhængskraft inden for forskningen skubber i den retning. Det er efterhånden sjældent, der kommer en rapport, som ikke refererer til andre rapporter og forskning. De øgede krav til forskernes søgekapacitet afspejler sig i karakteren og antallet af referencer i forskernes publikationer. Vi skal ikke mere end få år tilbage, før jeg fandt udredninger af jeg-alene-vide-karakter.”

ET VIDENSKABELIGT STATSBOGERSKAB?

”Informationskompetence bliver en stadig væsentligere kompetence. Det gælder ikke kun for forskere. Det gør sig også gældende i din hverdagspraksis, når du som borger skal finde oplysninger i din kommune. Efterhånden forudsættes det i en lang række sammenhænge, at du som borger selv finder frem til relevante informationer. Tænk på din lønudbetaling, din bankkontakt, ja alle mulige kontakter forudsætter, at du kan finde og håndtere information på et vist niveau. I professionelle forsknings- og uddannelsessammenhænge taler vi mest om, hvordan man kan søge målrettet efter artikler. Men som borger er der i virkeligheden krav om at bestride nogle af de samme kompetencer. Blot på andre felter. Informationskompetence har været defineret særligt af forsknings- og uddannelsesbibliotekerne som har haft et ideal for den professionelle bruger af viden. Men vi har brug for lignende idealer for den moderne borger,” siger Birgitte Holm Sørensen, der mener, at der ligger en stor opgave for lærere og forskere i selv at lære og lære elever og studerende at være kompetente informationssøgere.

Men skal den almindelige borger virkelig bestride nogle af de kompetencer, vi før kun knyttede til videnskabeligt arbejde?

”Informationskompetence dækker for eksempel over at søge og forholde sig kritisk til den viden, du finder på nettet. Kompetencen til at være kildekritisk kender vi bedst fra professionelle historikere. Nu er det ved at blive et alment krav at kunne, ikke kun et krav til en forsker. Det betyder, at vi er nødt til at lære de kommende generationer at være kildekritiske for at kunne omgås det væld af informationer, som de møder på nettet på kompetent vis,” siger Birgitte Holm Sørensen. ■

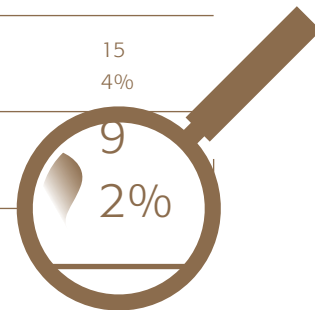
Af Claus Holm, clho@dpu.dk

FORSKERNES MENING OM WORLD WIDE WEB SOM KILDE TIL INFORMATION

	Stærkt enig	Enig	Uenig	Stærkt uenig
Avancerede søgesystemer med mange faciliteter gør mit arbejde mere effektivt	60 15%	191 47%	119 29%	4 1%
Enkle søgesystemer med få faciliteter gør mit arbejde mere effektivt	66 16%	222 54%	79 19%	6 1%
World wide web har for mange informationer til at være nyttig	21 5%	103 25%	205 50%	47 11%
Formidling af forskning vil kunne ske effektivt på world wide web	74 18%	221 54%	72 18%	9 2%
Det er svært at finde relevant information på world wide web	11 3%	138 34%	190 46%	39 10%
Den svingende kvalitet af internetinformation er et problem	70 17%	233 57%	60 15%	9 2%
Et stor samling med webadresser til pædagogik og uddannelse vil være nyttig	158 39%	193 47%	34 8%	3 1%
Internettet har allerede ændret min måde at arbejde på	82 20%	200 49%	101 25%	15 4%
Internettet vil ændre min måde at arbejde på i den nærmeste fremtid	55 13%	191 47%	120 29%	9 2%

Kilder: Michael Søgaard Larsen: Er der nogle i nettet? En undersøgelse med fokus på informationsøgning. Danmarks Pædagogisk Bibliotek 2001

BIRGITTE HOLM SØRENSEN

Birgitte Holm Sørensen, professor og leder af forskningsprogrammet i IT og medier i et læringsperspektiv ved Danmarks Pædagogiske Universitetsskole.

WWW | www.dpud.dk/om/birgitte

MICHAEL SØGAARD LARSEN

Michael Søgaard Larsen, lektor ved Dansk Clearinghouse for Uddannelsesforskning ved Danmarks Pædagogiske Universitetsskole (www.dpu.dk/clearinghouse).

WWW | www.dpud.dk/om/msl